

Οικονομικές επιπτώσεις από την αύξηση των συντελεστών ΕΦΚ στα προϊόντα καπνού και πετρελαίου

Athens Tax Forum – 10 Απριλίου 2017

Τον Ιανουάριο 2017 (Οκτ 2016 για το πετρέλαιο θέρμανσης) αυξήθηκαν οι συντελεστές ΕΦΚ στα **προϊόντα καπνού** και στα **πετρελαιοειδή** (Ν.4389/2016)

Προϊόντα Καπνού

- Τσιγάρα
  - Αναλογικός συντελεστής ΕΦΚ από 20% σε 26%
- Λεπτοκομμένος καπνός
  - Πάγιος συντελεστής από €156,7 σε €170 ανά φορολογική μονάδα
- **Στόχος:** Είσπραξη επιπλέον €121,8 εκατ.

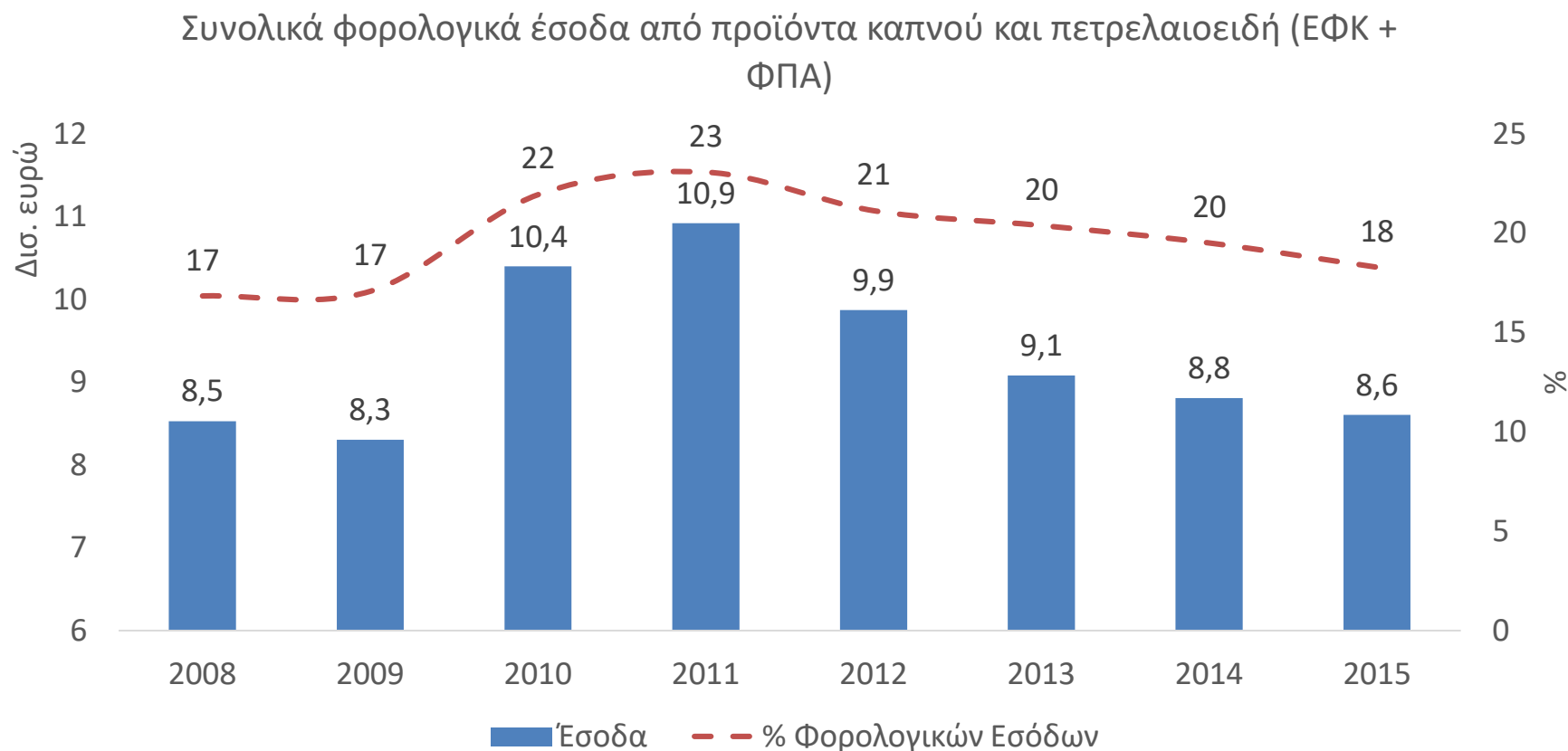
Πετρελαιοειδή

- Βενζίνη
  - Από 670 € σε 700 € ανά χιλιόλιτρο
- Πετρέλαιο κίνησης
  - Από 330 σε 410 € ανά χιλιόλιτρο
- Πετρέλαιο θέρμανσης
  - Από 230 σε 280 € ανά χιλιόλιτρο
- **Στόχος:** Είσπραξη επιπλέον €492 εκατ.

Μεγάλο μέρος της αύξησης των φορολογικών εσόδων το 2017 εκτιμάται ότι θα προέλθει από την αύξηση της φορολογίας των **καυσίμων** και των **προϊόντων καπνού**

Τα έσοδα από τη φορολογία των προϊόντων καπνού και πετρελαίου αποτελούν σημαντικό τμήμα των συνολικών φορολογικών εσόδων

Επιπτώσεις από την αύξηση των συντελεστών ΕΦΚ στα προϊόντα καπνού και πετρελαίου

Σχεδόν 1 στα 5 ευρώ που εισπράττει το κράτος από φόρους προέρχεται από τη φορολόγηση των πετρελαιοειδών και των προϊόντων καπνού

Σε δύο πρόσφατες μελέτες εκτιμήσαμε τις οικονομικές επιπτώσεις από την αύξηση των συντελεστών ΕΦΚ

Επιπτώσεις από τη νέα αύξηση της φορολογίας των προϊόντων καπνού

Γιώργος Μανιάτης, Υπεύθυνος Τμήματος Κλαδικών Μελετών IOBE
Svetoslav Danchev, Υπεύθυνος Τμήματος Μικροοικονομικής Ανάλυσης και Πολιτικής IOBE

Νοέμβριος 2016

http://iobe.gr/docs/research/RES_04_28112016_PR%CE%95_GR.pdf

Επιπτώσεις από τη νέα αύξηση της φορολογίας καυσίμων στη λειτουργία του κλάδου εμπορίας πετρελαιοειδών και στην ελληνική οικονομία

Ανάλυση για το Σύνδεσμο Εταιριών Εμπορίας Πετρελαιοειδών (ΣΕΕΠΕ), την ΕΛΠΕ Α.Ε. και την ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ ΕΛΛΑΣ Α.Ε.

Ερευνητική Ομάδα
Γιώργος Μανιάτης, Υπεύθυνος τμήματος κλαδικών μελετών IOBE
Γρηγόρης Παύλου, Ερευνητικός Συνεργάτης, IOBE
Svetoslav Danchev, Επικεφαλής τμήματος Μικροοικονομικής Ανάλυσης και Πολιτικής IOBE

Οκτώβριος 2016

http://iobe.gr/docs/research/RES_04_10102016_PRE_GR.pdf

Βασικά ζητούμενα των μελετών

Προσδιορισμός επιπτώσεων από την αύξηση του ΕΦΚ

- ☐ Φορολογική βάση
- ☐ Δημόσια έσοδα
- ☐ Οικονομική δραστηριότητα

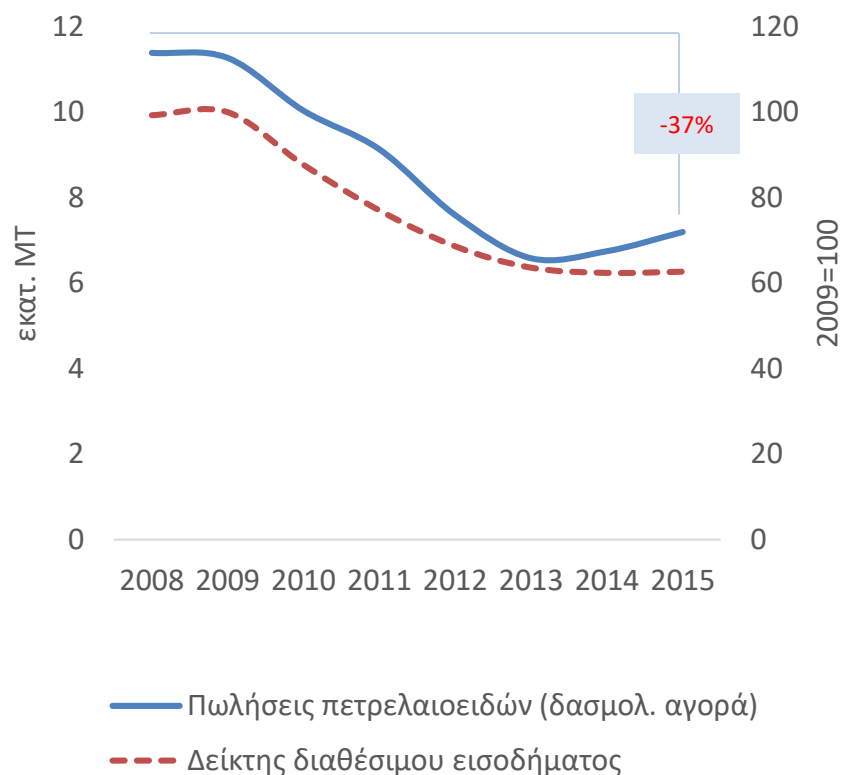
Επισημάνσεις

- ☐ Εφικτότητα στόχων
- ☐ Κίνδυνοι
- ☐ Καλύτεροι τρόποι επίτευξης στόχων

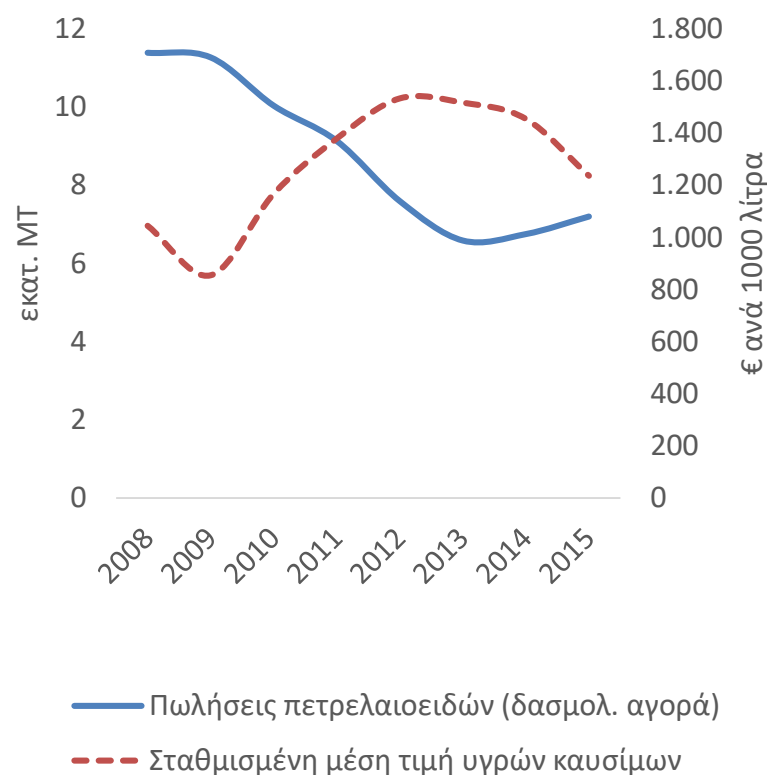
Η εγχώρια αγορά πετρελαιοειδών έχει δεχτεί τα τελευταία χρόνια ισχυρές πιέσεις, κυρίως λόγω της ύφεσης της οικονομίας και των διακυμάνσεων στο επίπεδο των τιμών

Πωλήσεις πετρελαιοειδών και δείκτης διαθέσιμου εισοδήματος

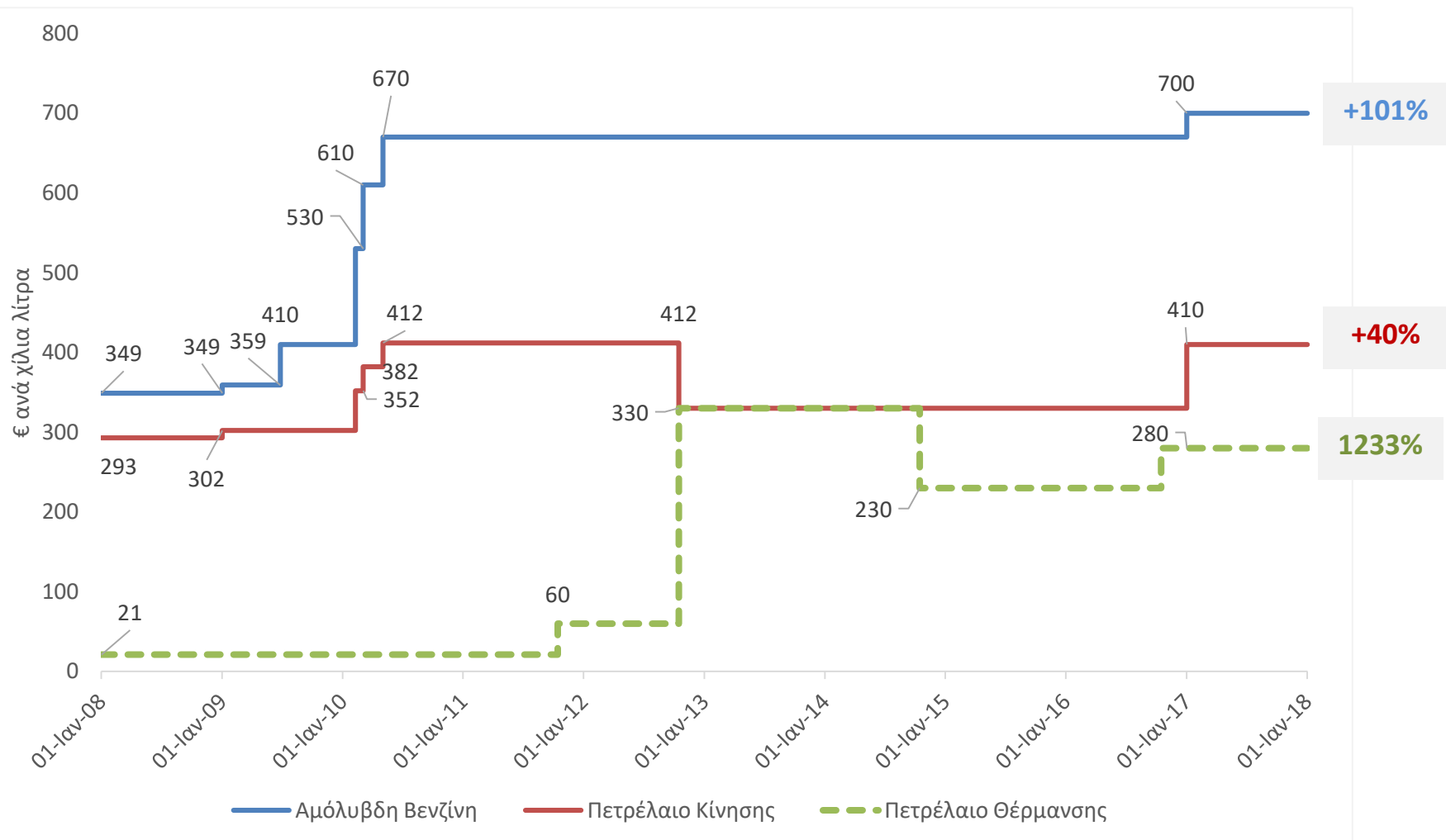
Μείωση εισοδήματος → Μείωση πωλήσεων

Πωλήσεις και μέση τιμή πετρελαιοειδών

Αύξηση τιμών → Μείωση πωλήσεων

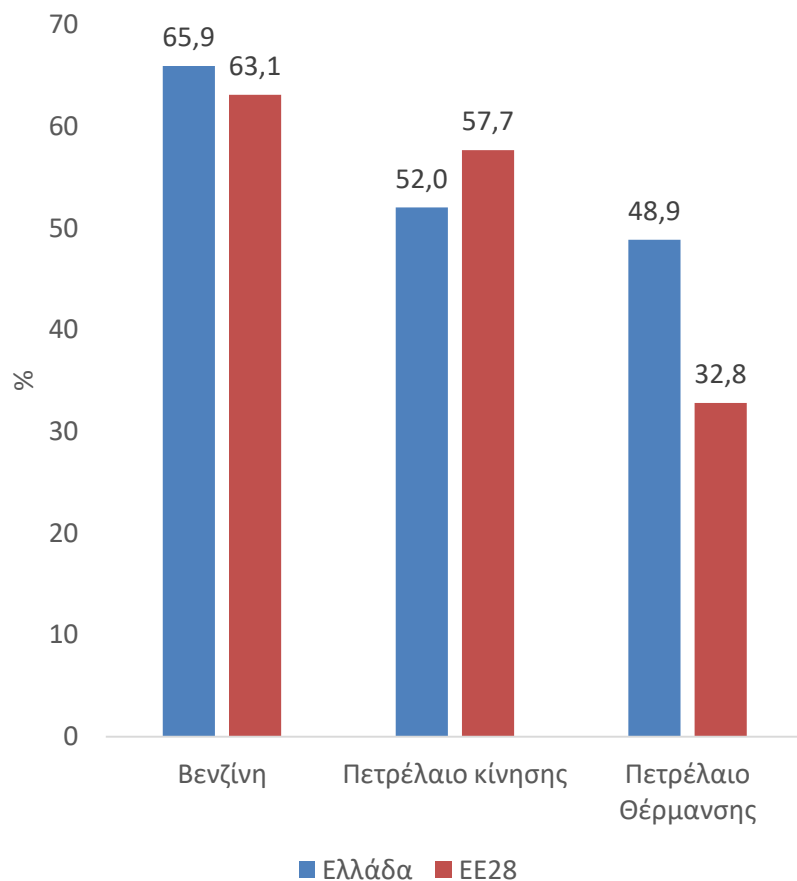
Σημαντική επίπτωση στις τιμές και κατ' επέκταση στην αγορά είχαν οι δραστικές αυξήσεις στους συντελεστές των ΕΦΚ στα καύσιμα κίνησης και θέρμανσης

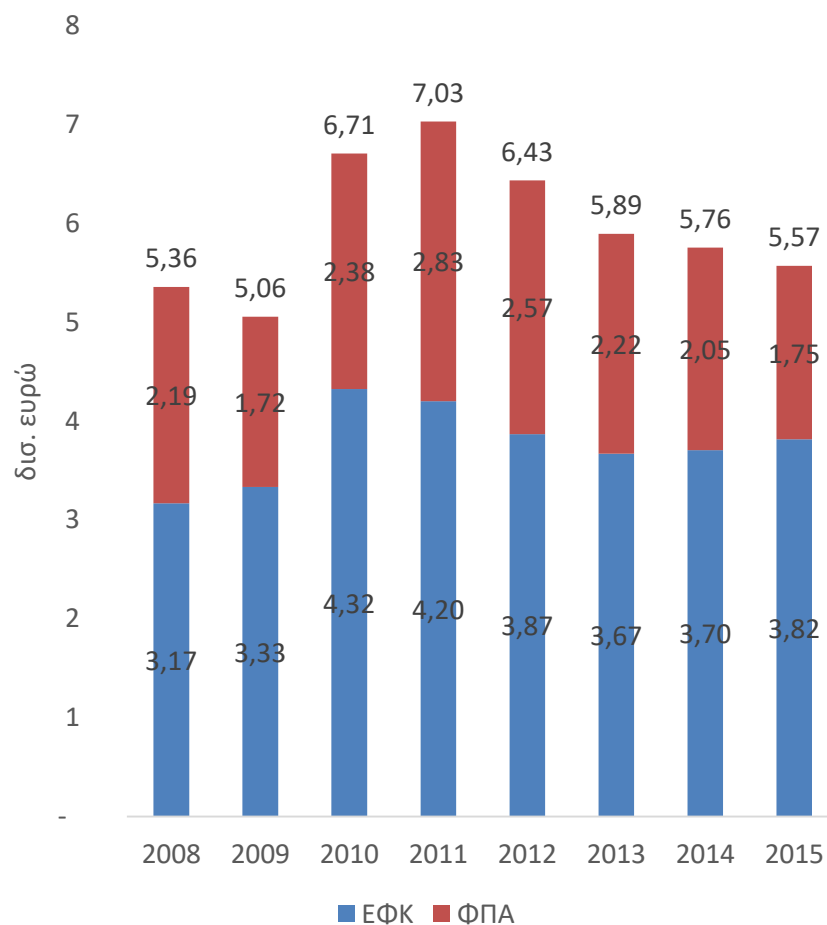
Επιπτώσεις από την αύξηση των συντελεστών ΕΦΚ στα προϊόντα καπνού και πετρελαίου

Η φορολογία στα καύσιμα στην Ελλάδα είναι από τις υψηλότερες στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ τα έσοδα από τους φόρους στα πετρελαιοειδή αποτελούν σημαντικό ποσοστό των συνολικών φορολογικών εσόδων (11,8% το 2015)

Ποσοστό φόρου (ΕΦΚ και ΦΠΑ) επί της τελικής τιμής (20 Μαρτίου 2017)

Έσοδα από φόρους στα πετρελαιοειδή

Επιπτώσεις από την αύξηση των συντελεστών ΕΦΚ στα προϊόντα καπνού και πετρελαιοίου

Η αύξηση των ΕΦΚ στα καύσιμα έχει μια σειρά από επιπτώσεις στην οικονομία

Αύξηση ΕΦΚ στα καύσιμα

Μείωση ζήτησης καυσίμων

- Μεταβολή κινήτρων (παράνομο εμπόριο;)

Αύξηση κόστους καυσίμων για τις επιχειρήσεις

- Αύξηση κόστους μεταφοράς
- Αύξηση τιμών προϊόντων

Αύξηση τιμών καυσίμων

Επιπτώσεις για τον κλάδο εμπορίας πετρελαιοειδών και πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα

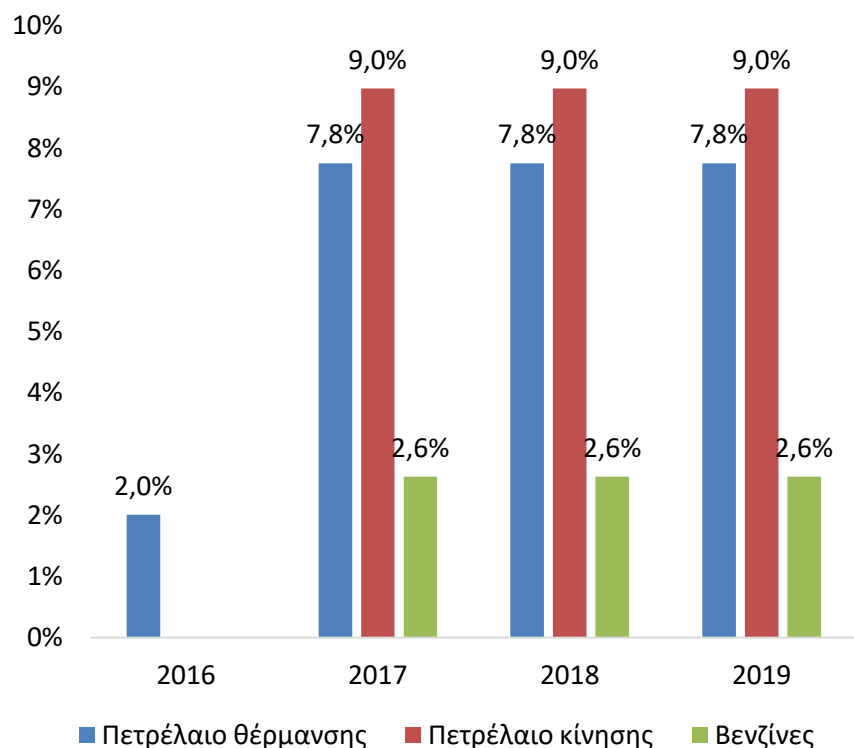
- Μείωση προϊόντος, απασχόλησης, κερδοφορίας, επενδύσεων

Μείωση δαπάνης των νοικοκυριών για άλλα προϊόντα

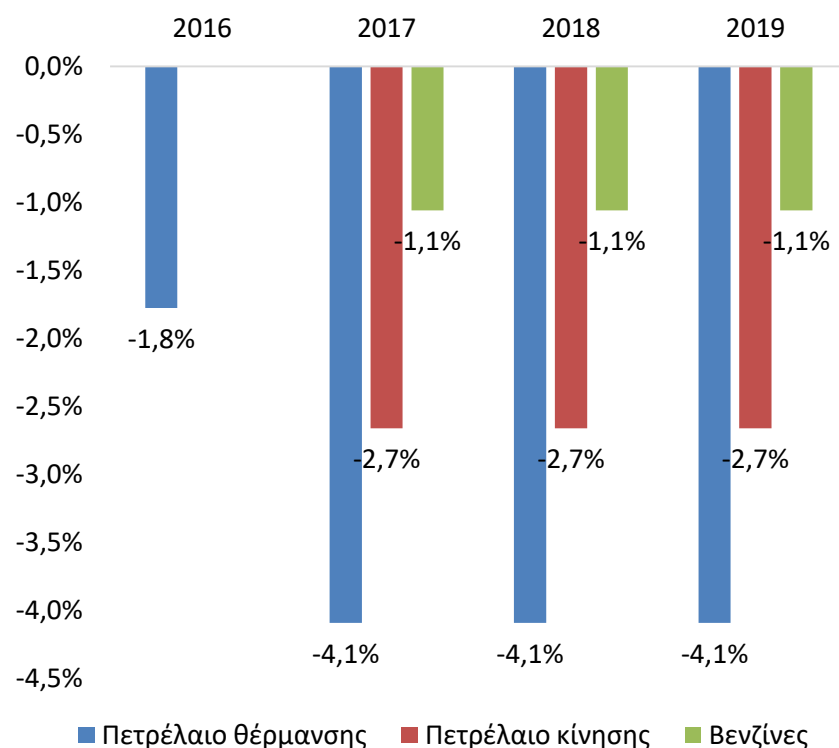
Τελική επίπτωση στα δημόσια έσοδα

Η αύξηση του ΕΦΚ οδηγεί σε αύξηση των τιμών των καυσίμων, η οποία προκαλεί μείωση της ζήτησης καυσίμων

Επίπτωση στις τιμές – Διαφορά από Σενάριο χωρίς αύξηση φόρων

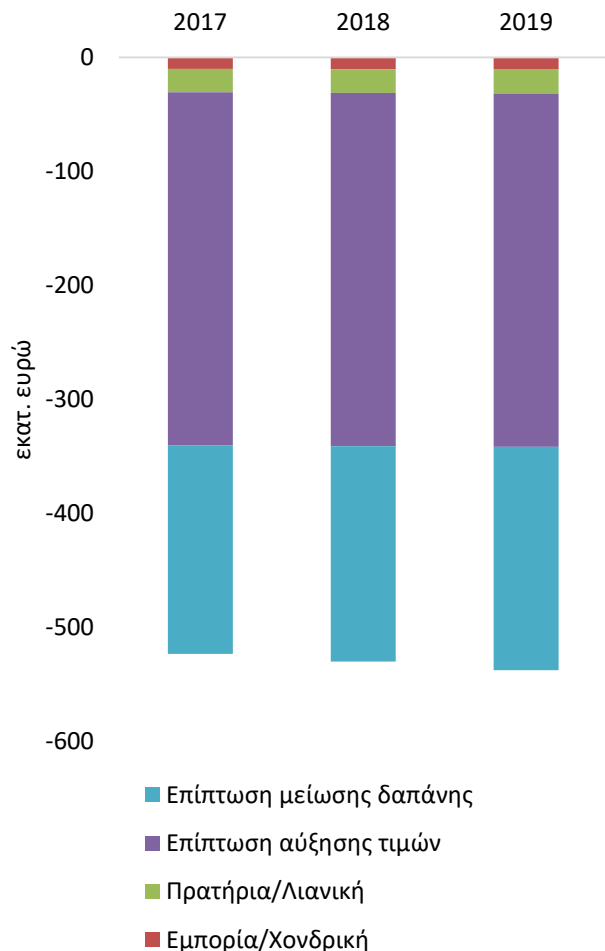
Επίπτωση στη ζήτηση – Διαφορά από Σενάριο χωρίς αύξηση φόρων

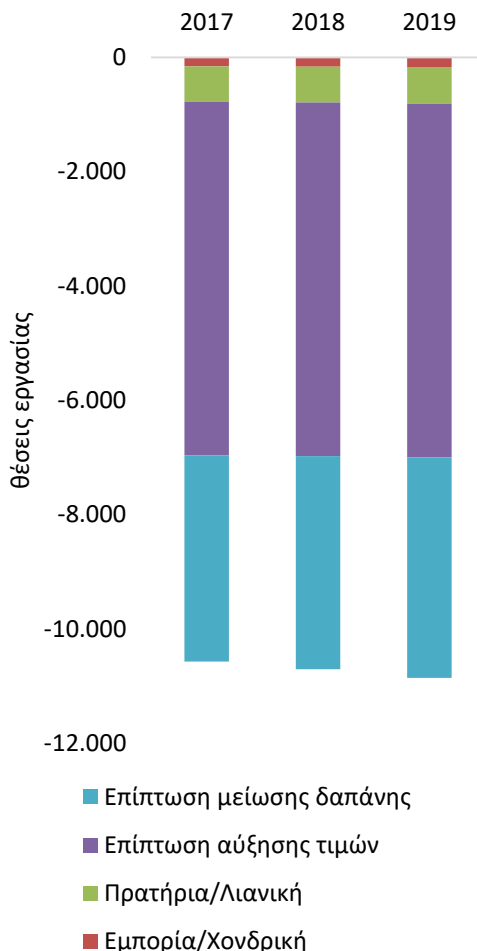
Οι μέσες τιμές της βενζίνης, του πετρελαίου κίνησης και του πετρελαίου θέρμανσης εκτιμάται ότι αυξάνονται κατά περίπου 4, 10 και 6.5 λεπτά ανά λίτρο, συγκριτικά με την περίπτωση μη αύξησης των φόρων

Η προστιθέμενη αξία στην οικονομία εκτιμάται μικρότερη κατά €530 εκατ. (0,3% του ΑΕΠ), η απασχόληση κατά 10.700 θέσεις εργασίας και τα έσοδα από φόρους και εισφορές κατά €178 εκατ.

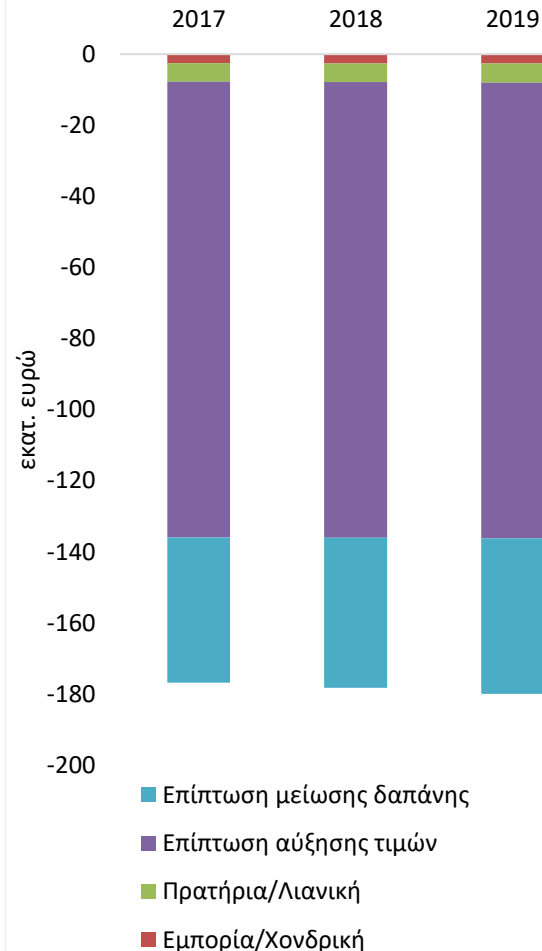
Επίπτωση στην προστιθέμενη αξία

Επίπτωση στην απασχόληση

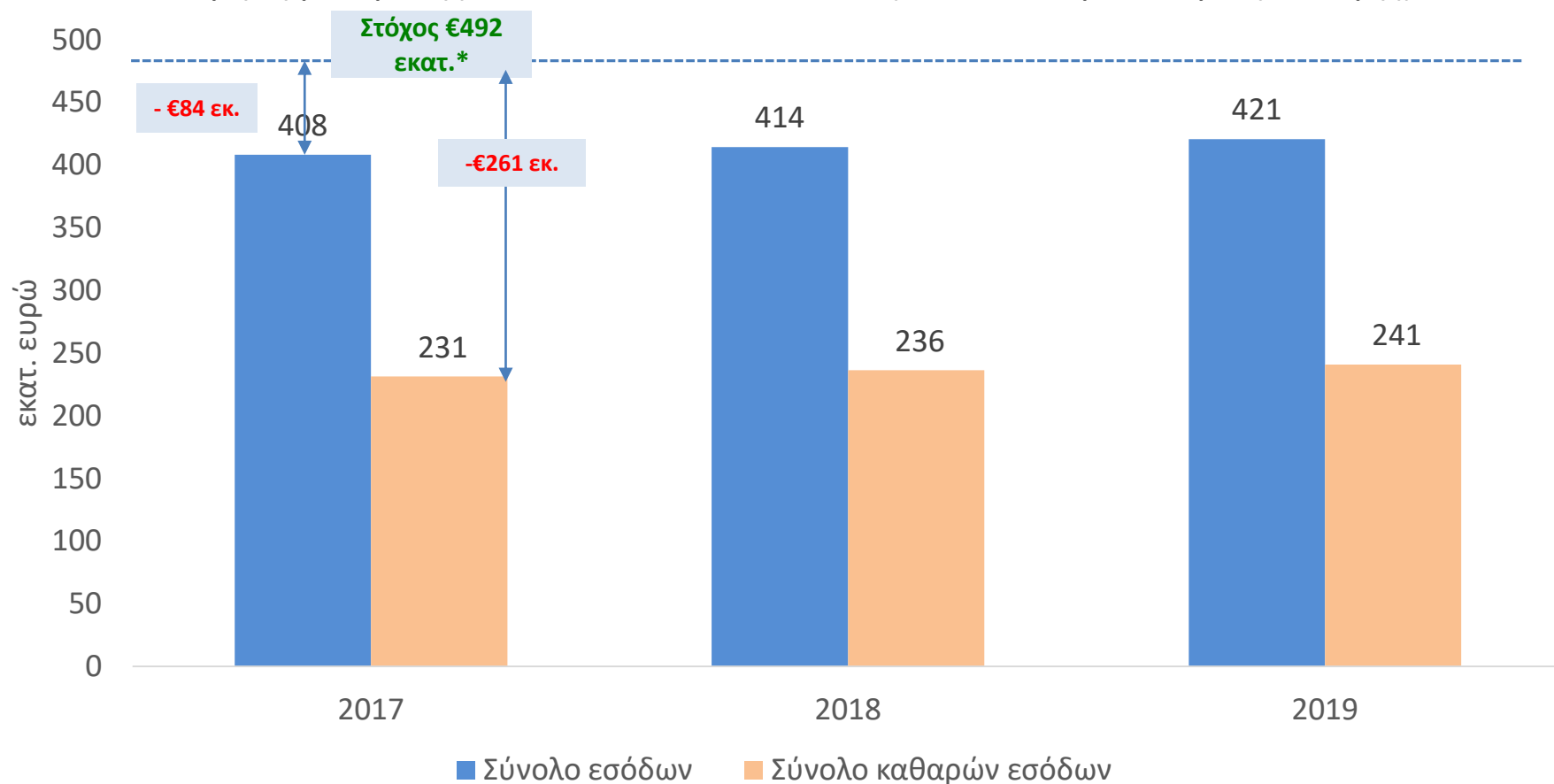
Επίπτωση στους φόρους και εισφορές

Επιπτώσεις από την αύξηση των συντελεστών ΕΦΚ στα προϊόντα καπνού και πετρελαίου

Αν συνυπολογιστεί η απώλεια φόρων και εισφορών λόγω μείωσης της οικονομικής δραστηριότητας και αύξησης της ανεργίας, το δημοσιονομικό αποτέλεσμα ενδέχεται να υστερεί αρκετά από το προσδοκώμενο

Εκτίμηση μεταβολής εσόδων από ΕΦΚ και ΦΠΑ (έναντι σεναρίου καμίας αλλαγής)

Πηγή: Ανάλυση ΙΟΒΕ. Σημ.: Τα ποσά για το 2017 θα είναι πιθανόν υπερεκτιμημένα καθώς αναμένεται το Δεκέμβριο του 2016 αυξημένη αποθεματοποίηση, η οποία όμως θα οδηγήσει σε μειωμένα έσοδα το 2017. Σημειώνεται επίσης ότι τα έσοδα από ΦΠΑ εξαρτώνται σημαντικά από το επίπεδο των τιμών. *Εκθεση αξιολόγησης συνεπειών ρυθμίσεων Ν.4389/2016.

Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών

Υφίστανται αρκετοί **παράγοντες κινδύνου** που θα μπορούσαν να επηρεάσουν σημαντικά το δημοσιονομικό αποτέλεσμα και τις επιπτώσεις στην οικονομία

Σενάριο B1: Αύξηση λαθρεμπορίου

Αύξηση του επιπέδου παράνομου εμπορίου κατά 4% της αγοράς στο diesel και 1% στις βενζίνες, λόγω αύξησης των συντελεστών ΕΦΚ

Σενάριο B2: Αύξηση διεθνών τιμών πετρελαίου

«Επιστροφή» των τιμών προ φόρων στο μέσο επίπεδο τιμών της περιόδου 2008-2015

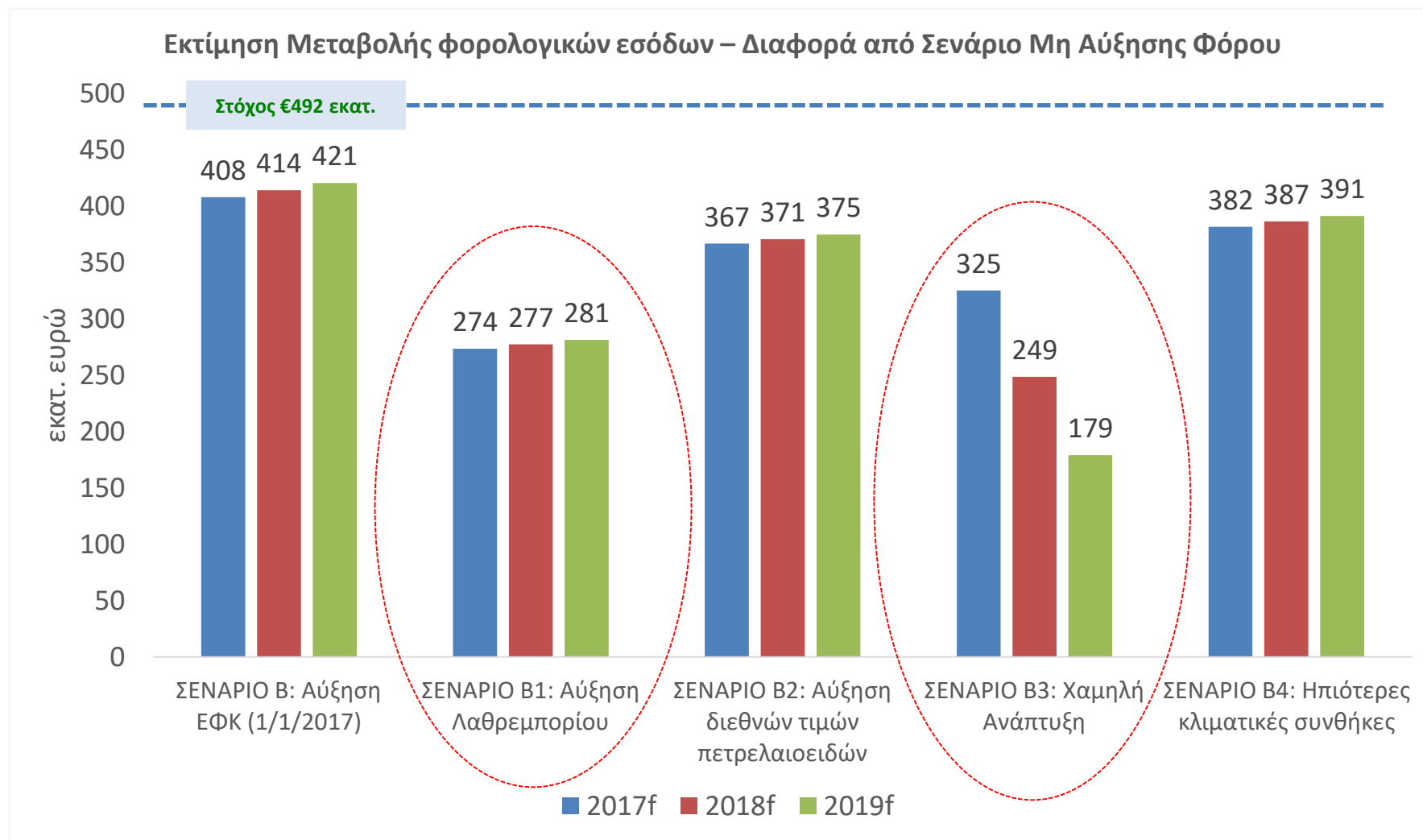
Σενάριο B3: Χαμηλότεροι ρυθμοί ανάπτυξης

Ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης 1% για την περίοδο 2017-2019

Σενάριο B4: Ηπιότερες καιρικές συνθήκες

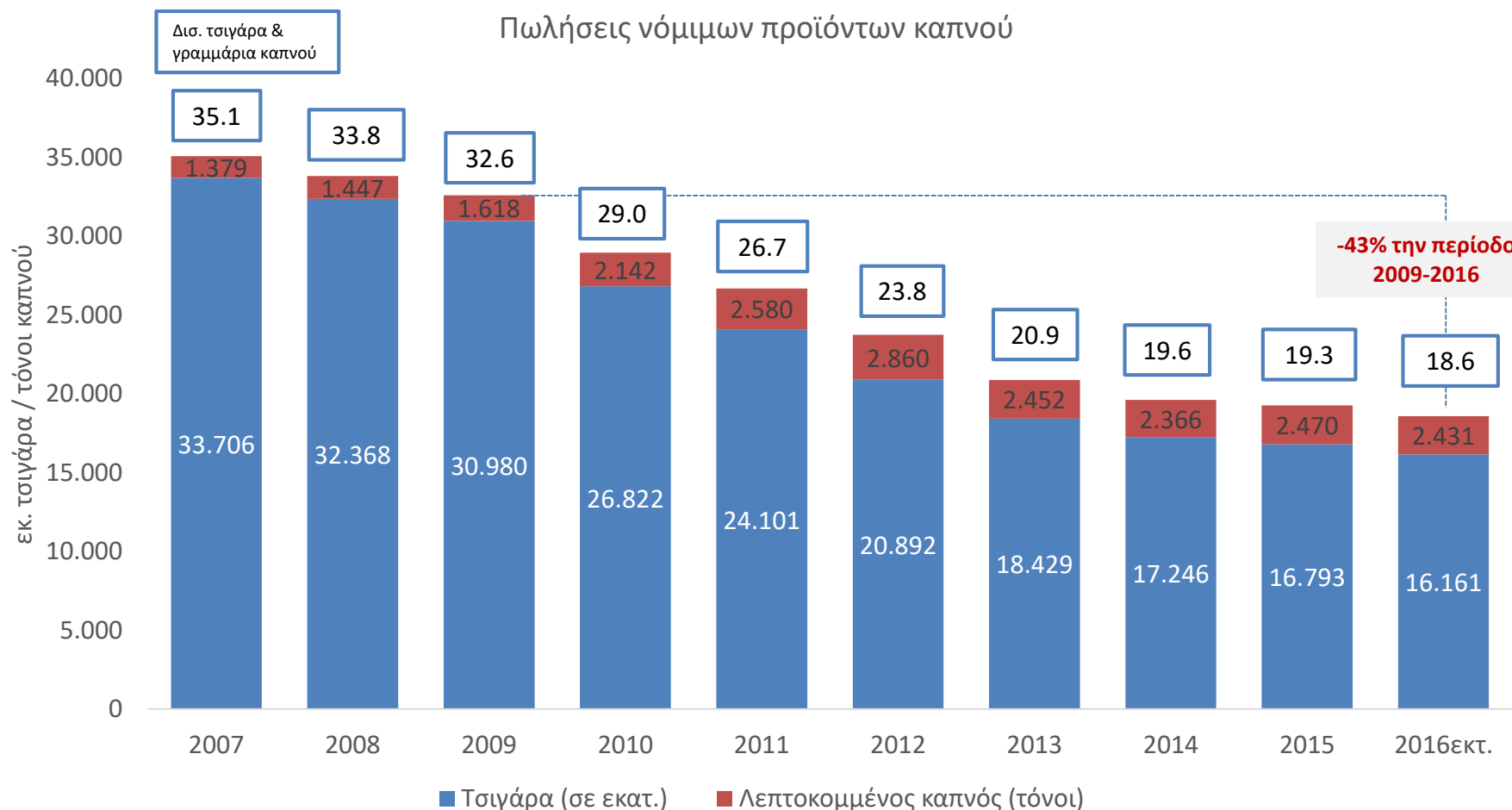
Μείωση των βαθμομερών θέρμανσης κατά 5% την περίοδο 2017-2019 συγκριτικά με το 2016 – Αφορά τη ζήτηση πετρελαίου θέρμανσης

Υψηλός κίνδυνος **μεγάλης υστέρησης** για τα έσοδα του Δημοσίου υπάρχει στις περιπτώσεις αύξησης του λαθρεμπορίου και χαμηλότερης οικονομικής ανάπτυξης, **χωρίς να συνυπολογίζονται οι πρόσθετες απώλειες εσόδων στην οικονομία**

Επιπτώσεις από την αύξηση των συντελεστών ΕΦΚ στα προϊόντα καπνού και πετρελαιοίου

Οι πωλήσεις νόμιμων προϊόντων καπνού ακολουθούν τα τελευταία χρόνια συνεχή πτωτική πορεία

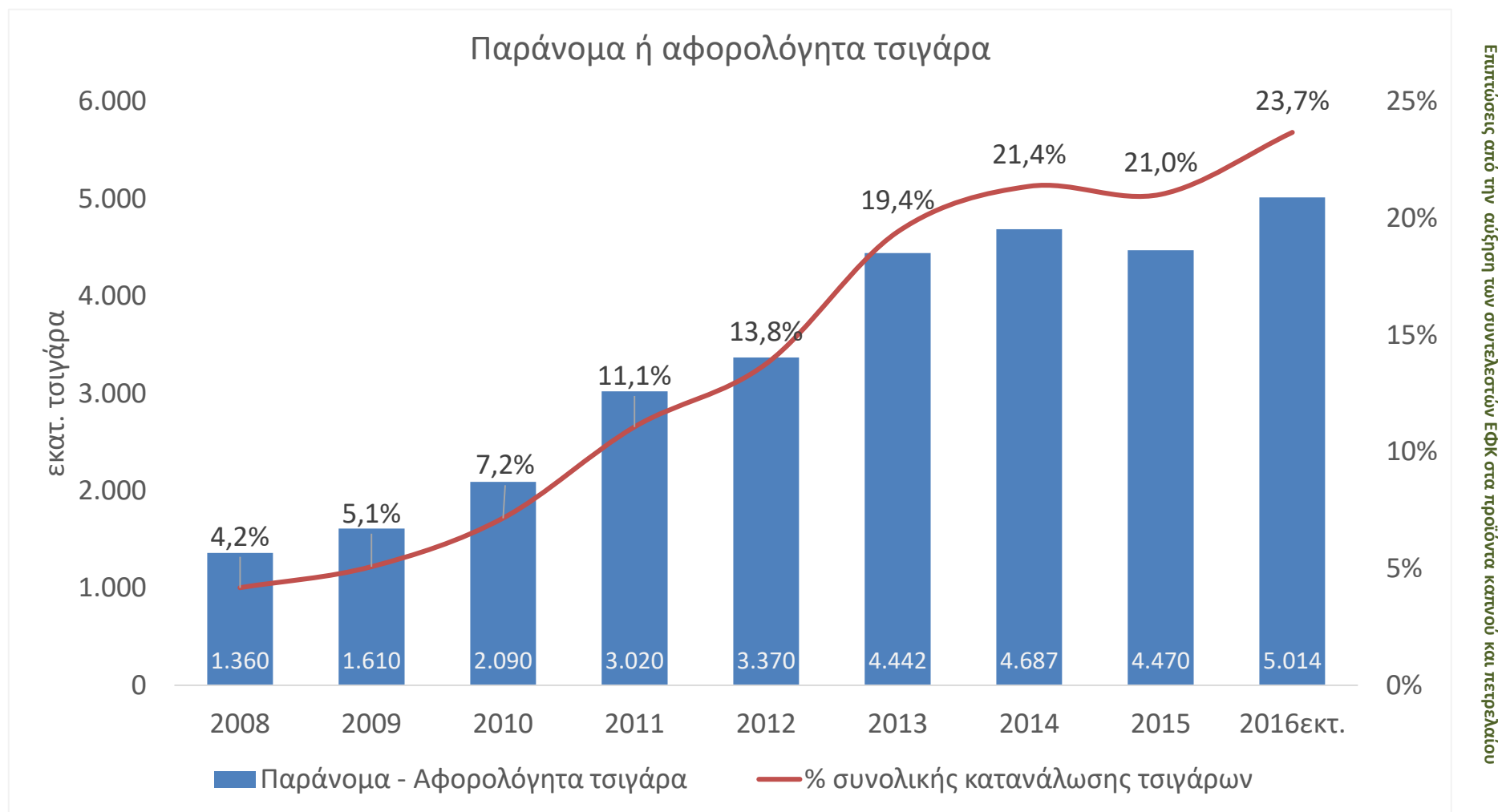

Επιβράδυνση του ρυθμού μείωσης των πωλήσεων νόμιμων προϊόντων καπνού καταγράφεται μετά το 2013

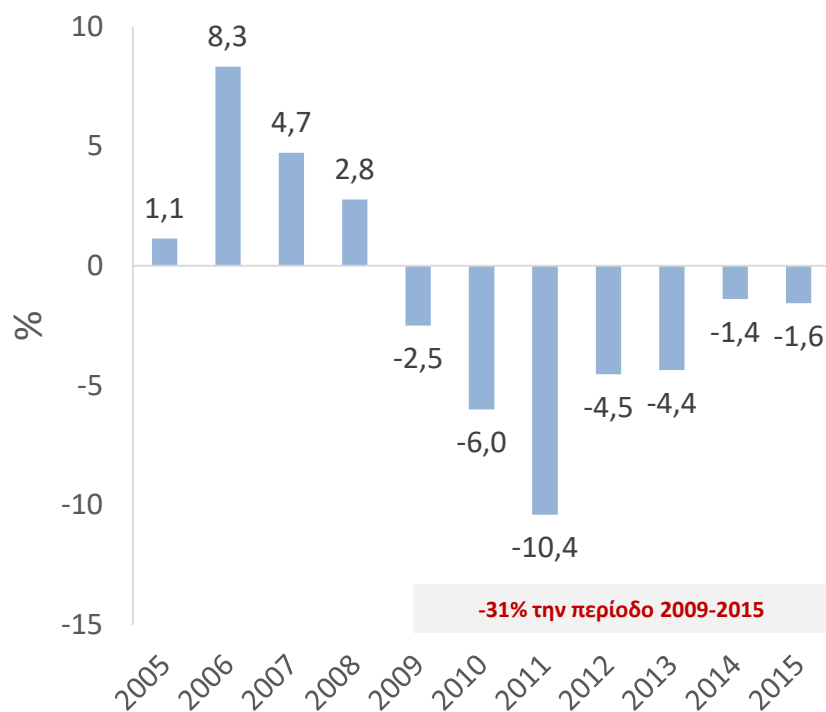
Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών

Την ίδια περίοδο, η κατανάλωση παράνομων τσιγάρων σημείωσε εντυπωσιακή άνοδο, αποσπώντας αυξανόμενο μερίδιο στη συνολική κατανάλωση

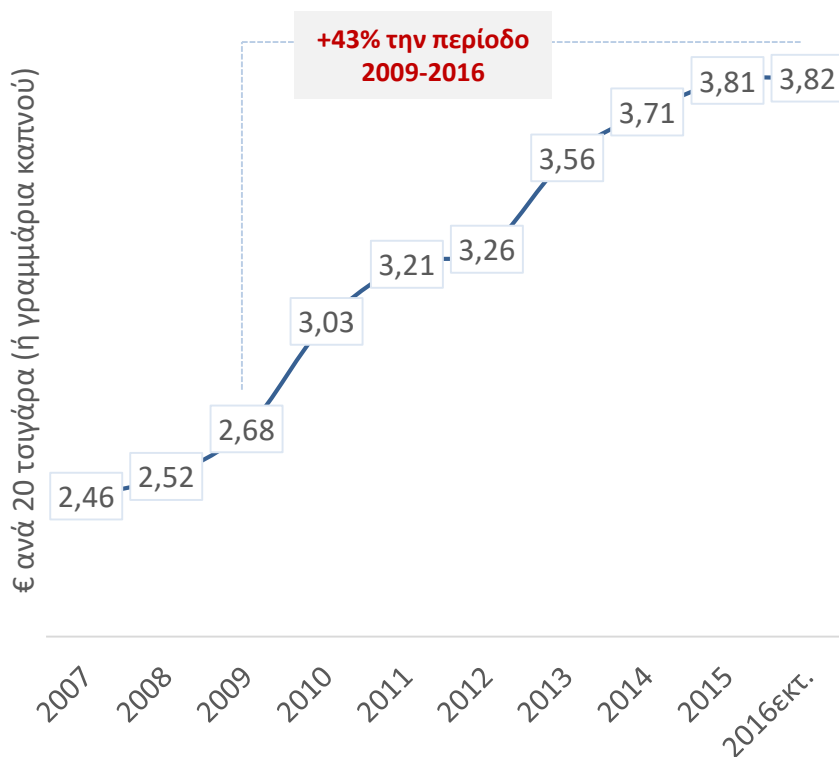

Οι εξελίξεις αυτές οφείλονται κυρίως* στη δραματική μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος και την αύξηση των τιμών των προϊόντων καπνού

Κατά κεφαλή καθαρό διαθέσιμο εισόδημα (ετήσια μεταβολή, τρέχουσες τιμές)

Μέση σταθμισμένη τιμή προϊόντων καπνού

Επιπτώσεις από την αύξηση των συντελεστών ΕΦΚ στα προϊόντα καπνού και πετρελαιοίου

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Nielsen, Ανάλυση IOBE.

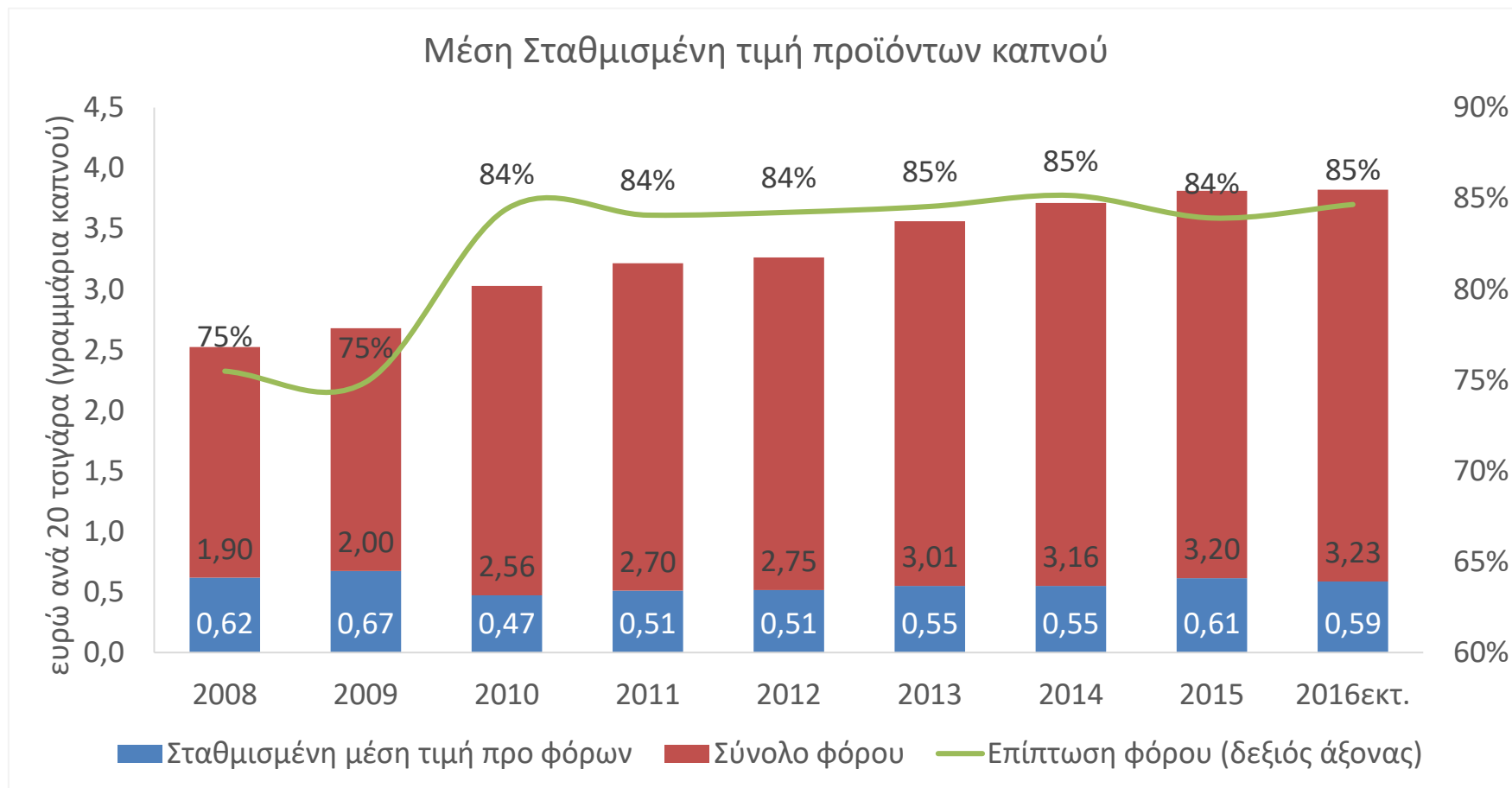
* Η ζήτηση νόμιμων προϊόντων καπνού επηρεάστηκε επίσης από την ύπαρξη λαθραίων προϊόντων, τις αγορές προϊόντων καπνού από γειτονικές χώρες με χαμηλότερες τιμές, την απαγόρευση του καπνίσματος σε δημόσιους χώρους και τη διαθεσιμότητα υποκατάστατων όπως το ηλεκτρονικό τσιγάρο.

Η επιβράδυνση της ύφεσης και η σχετική σταθερότητα των τιμών συντέλεσαν στη συγκράτηση της πτώσης της αγοράς προϊόντων καπνού την περίοδο 2014-2016

Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών

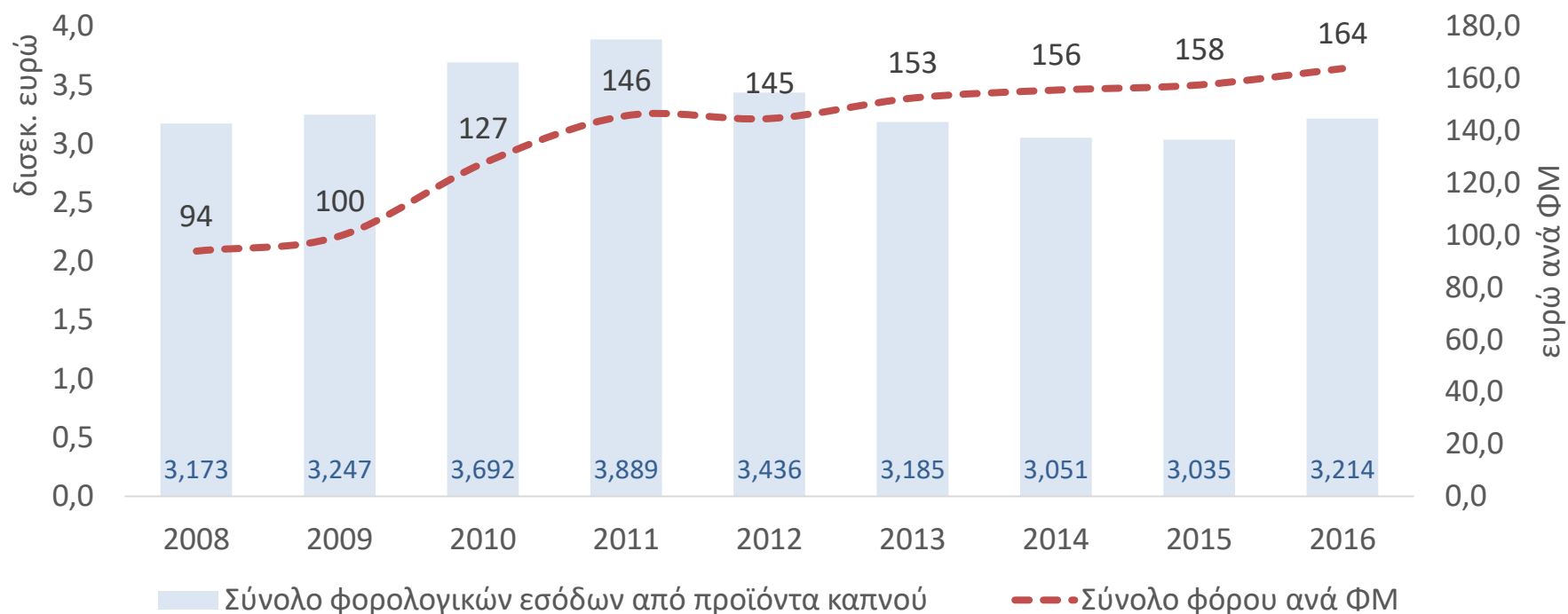
Η αύξηση στις τιμές των προϊόντων καπνού ήταν αποτέλεσμα της δραστηκής αύξησης της φορολογίας

Μετά το 2010 η επίπτωση της φορολογίας (tax incidence) διαμορφώθηκε κοντά στο 85% της μέσης σταθμισμένης τιμής των προϊόντων καπνού (τσιγάρα και λεπτοκομμένος καπνός) αυξημένη κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες συγκριτικά με το 2009

Παρά τις σημαντικές αυξήσεις στους συντελεστές ΕΦΚ και ΦΠΑ, η απόδοση εσόδων δεν ήταν η αναμενόμενη

Φορολογικά έσοδα και σύνολο φόρου ανά φορολογική μονάδα

Τα έσοδα από τα προϊόντα καπνού μειώθηκαν μεταξύ 2009 και 2016 κατά 1%, όταν ο φόρος ανά φορολογική μονάδα αυξήθηκε κατά 64,5%

Επιπτώσεις από την αύξηση των συντελεστών ΕΦΚ στα προϊόντα καπνού και πετρελαίου

Η αύξηση των ΕΦΚ στα προϊόντα καπνού, με στόχο την αύξηση των εσόδων του κράτους, έχει μια σειρά από επιπτώσεις στην οικονομία

Αύξηση ΕΦΚ στα προϊόντα καπνού

Η ανάλυση και εκτίμηση των οικονομικών επιπτώσεων πραγματοποιήθηκε σε τρία βήματα

1. Ανάλυση Ζήτησης Προϊόντων Καπνού

Εξειδίκευση
οικονομετρικών
υποδειγμάτων
ζήτησης προϊόντων
καπνού (νόμιμων
και παράνομων)

Εκτίμηση
ελαστικοτήτων
ζήτησης

2. Εναλλακτικά Σενάρια Φορολογίας

Καμία αλλαγή στη
φορολογία

Αύξηση συντελεστών
ΕΦΚ τον Ιανουάριο
2017

Σταδιακή αύξηση
συντελεστών την
τριετία 2017-2019

Στη βάση της υπόθεσης ότι – στο πλαίσιο ενός σταθερού φορολογικού συστήματος – προγραμματισμένες και λελογισμένες αυξήσεις των συντελεστών ΕΦΚ δεν διαταράσσουν στον ίδιο βαθμό με απότομες μεγάλες αυξήσεις την ισορροπία στην αγορά προϊόντων καπνού και τα δημόσια έσοδα

3. Εκτίμηση οικονομικών επιπτώσεων

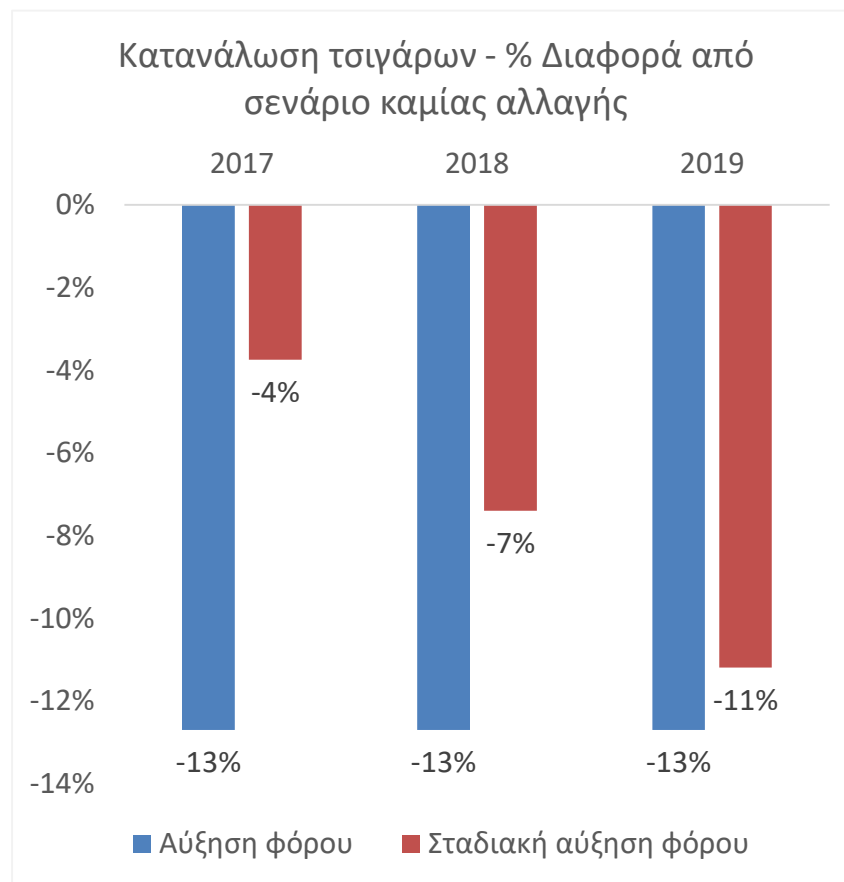
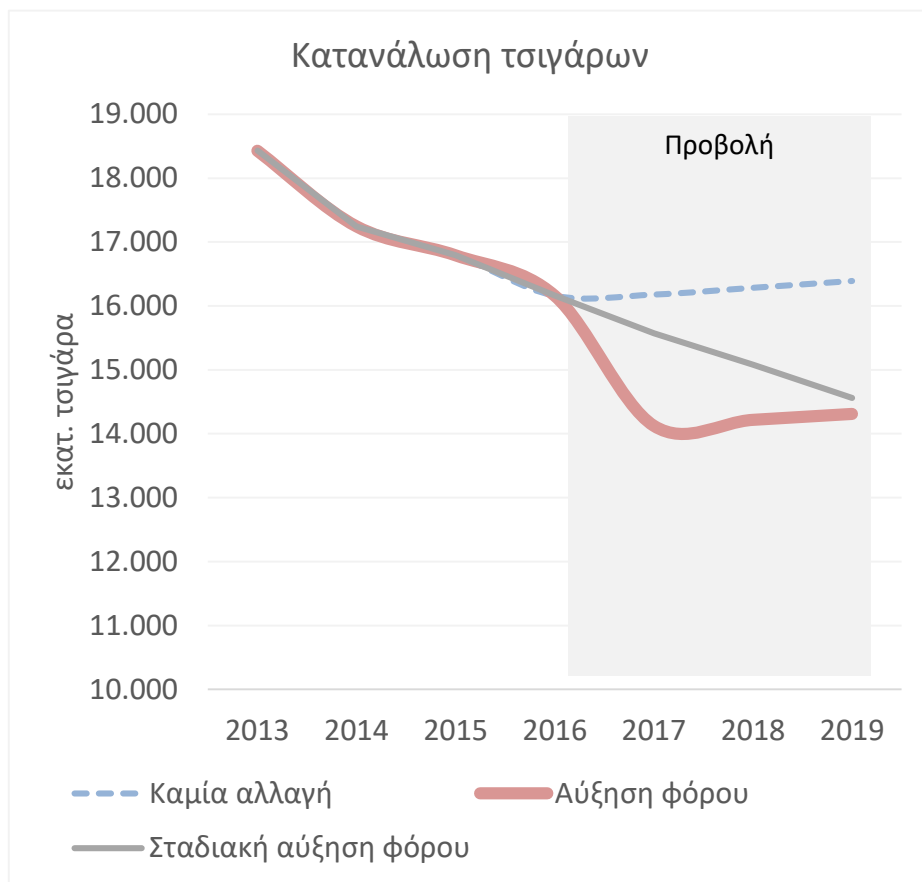
Ζήτηση προϊόντων
καπνού

Φορολογικά έσοδα

Οικονομική
δραστηριότητα
(προστιθέμενη αξία,
θέσεις εργασίας, φόροι
και εισφορές εκτός
φόρων καπνού)

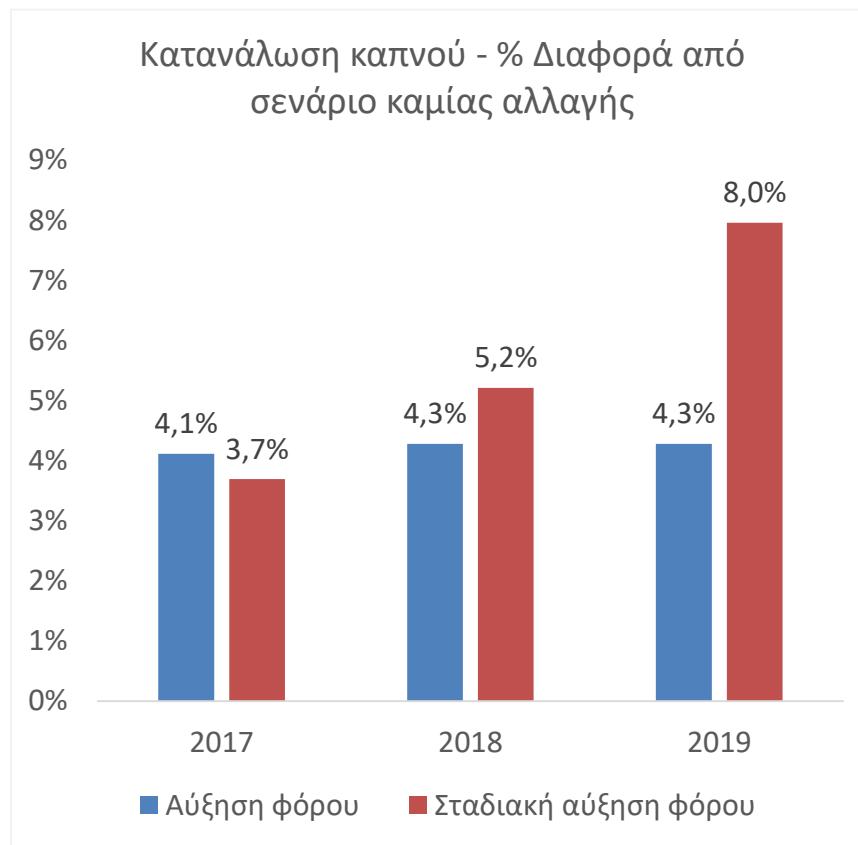
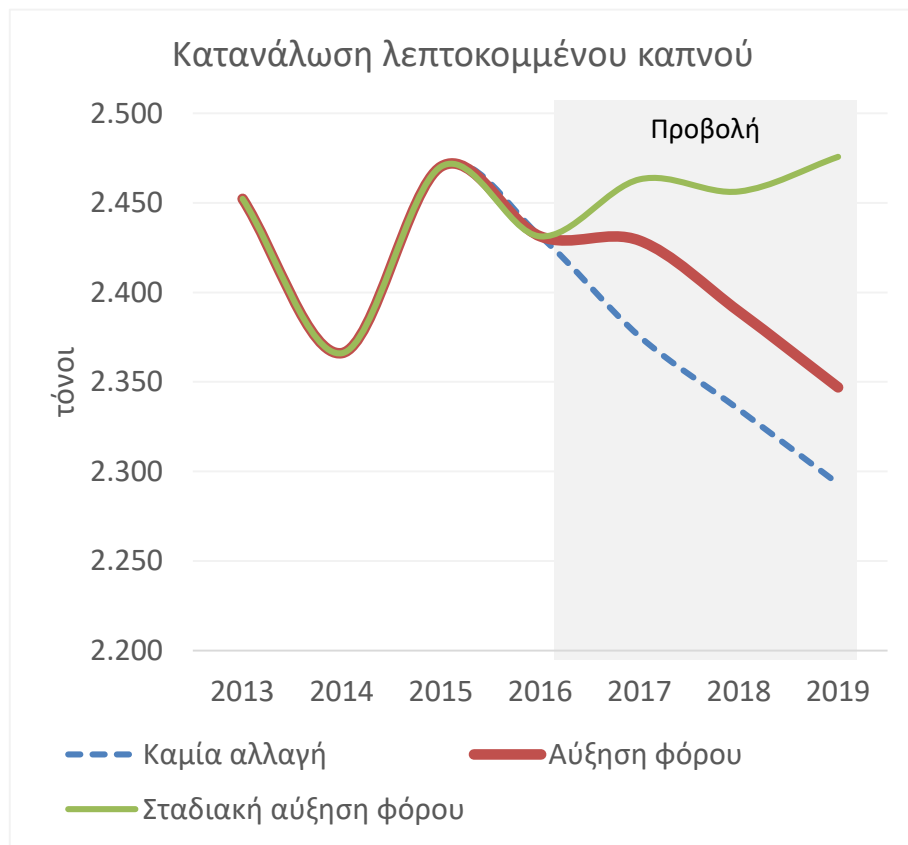
Καθαρά έσοδα
κράτους

Η αύξηση των ΕΦΚ στα προϊόντα καπνού εκτιμάται ότι θα οδηγήσει σε **μείωση της κατανάλωσης τσιγάρων** κατά 13% συγκριτικά με την περίπτωση καμίας αλλαγής στους φόρους

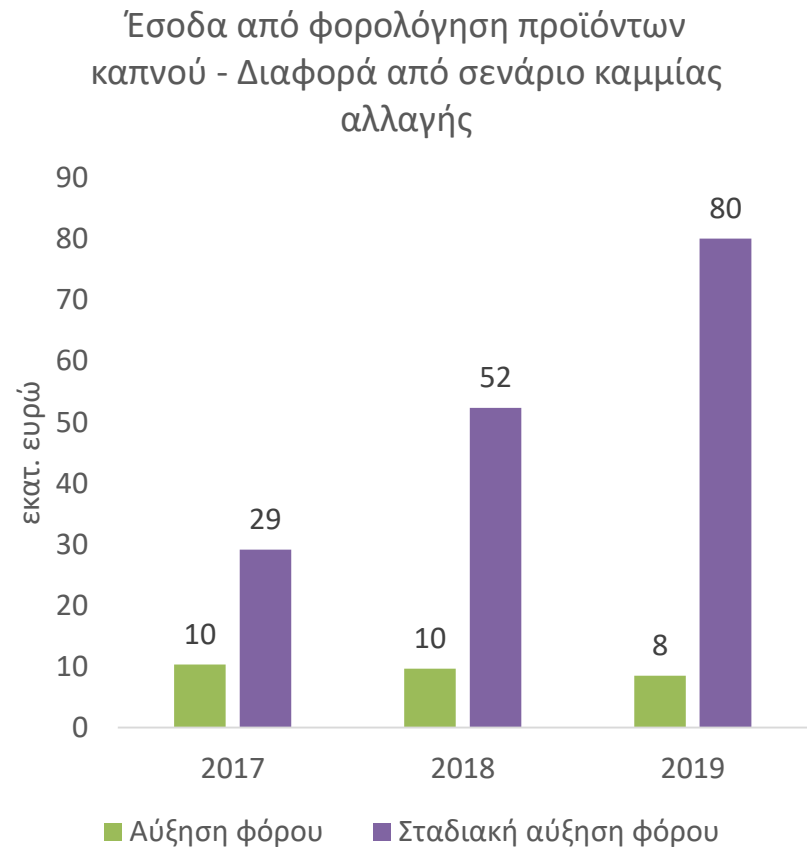
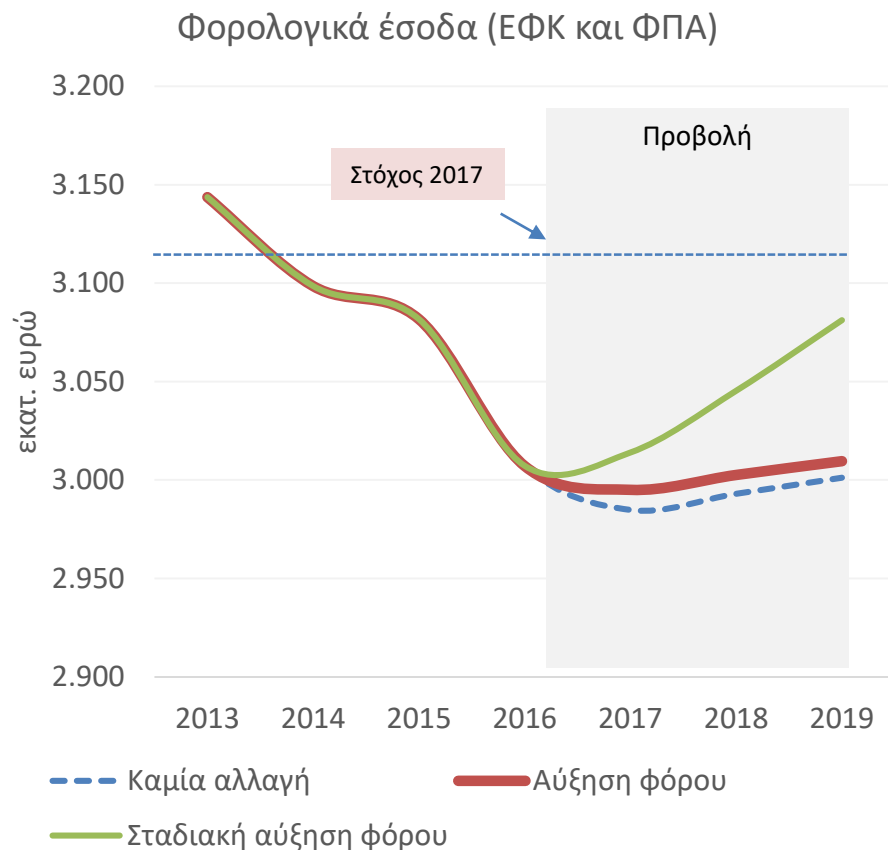
Με τη σταδιακή αύξηση των φόρων, η μείωση της κατανάλωσης τσιγάρων εκτιμάται ότι θα είναι ηπιότερη, φτάνοντας το 11% στο τέλος της τριετίας

Η αύξηση του ΕΦΚ στα προϊόντα καπνού εκτιμάται ότι θα οδηγήσει σε **αύξηση της κατανάλωσης λεπτοκομμένου καπνού** κατά 4% συγκριτικά με την περίπτωση καμίας αλλαγής στους φόρους

- Η αύξηση των συντελεστών ΕΦΚ μεταβάλλει τη σχετική τιμή καπνού/τσιγάρων υπέρ του καπνού, επιδρώντας θετικά στη ζήτηση λεπτοκομμένου καπνού καθώς ένα τμήμα των καπνιστών κατευθύνεται στον καπνό
- Στην ανάλυση δεν έχει ληφθεί υπόψη η **ενδεχόμενη επίπτωση στη ζήτηση καπνού από την αύξηση του μεγέθους της ελάχιστης συσκευασίας σε 30 γραμμάρια**, η οποία θα ωθήσει τις τιμές ανά συσκευασία σε πολύ υψηλότερο από το τρέχον επίπεδο

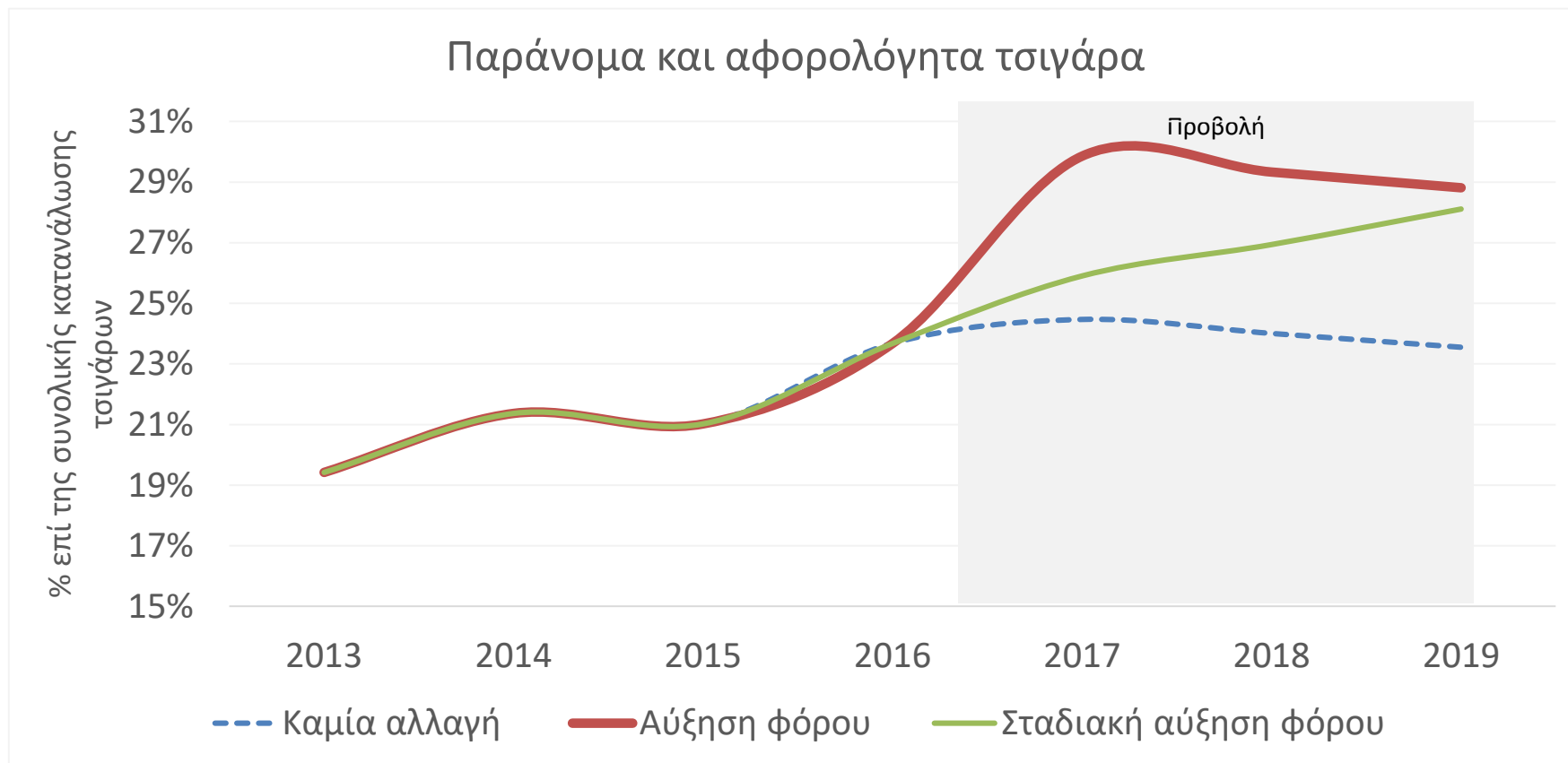
Τα φορολογικά έσοδα από τα προϊόντα καπνού εκτιμάται ότι θα είναι περίπου €100 εκατ. λιγότερα έναντι του στόχου του Προϋπολογισμού*

Μεγαλύτερη αύξηση των εσόδων από τους φόρους καπνού (χωρίς να επιτυγχάνεται ο στόχος) εκτιμάται ότι προκύπτει με τη σταδιακή αύξηση των συντελεστών ΕΦΚ

Η αύξηση των συντελεστών εκτιμάται ότι θα ενισχύσει το λαθρεμπόριο*

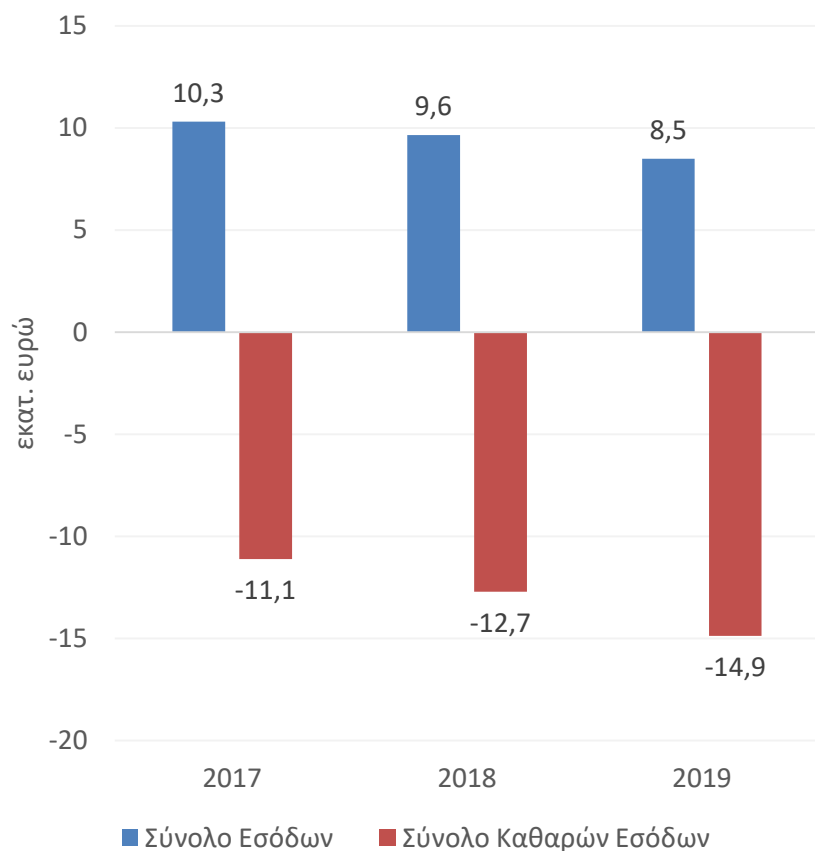
Η διείσδυση των παράνομων τσιγάρων θα αυξηθεί σημαντικά, κατά περισσότερο από 5 ποσοστιαίες μονάδες (σε 30% επί της συνολικής κατανάλωσης τσιγάρων)

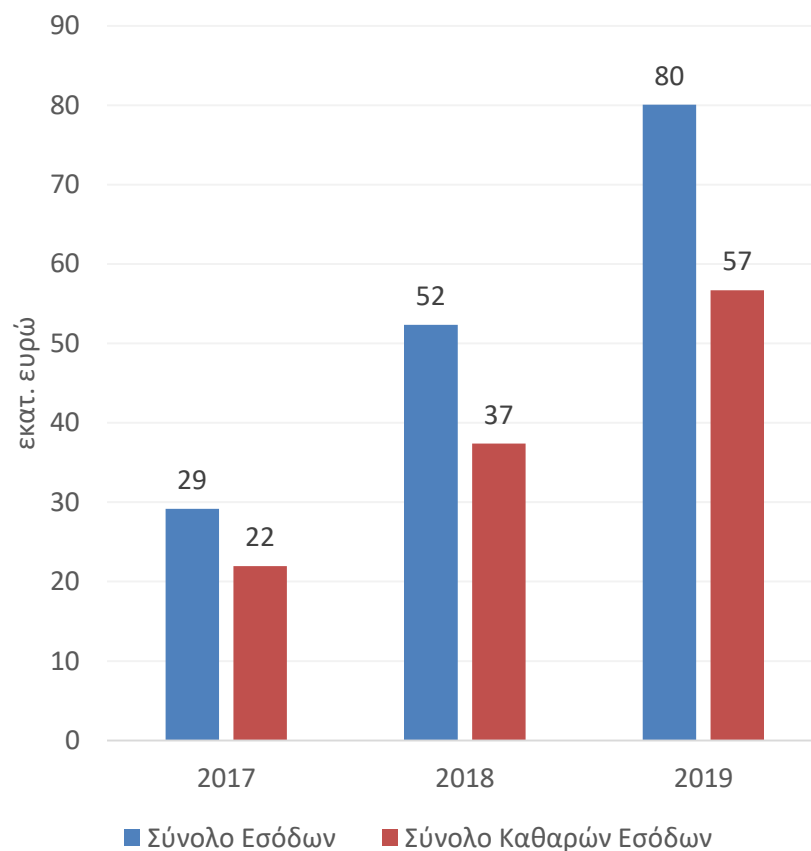
Η σταδιακή αύξηση των συντελεστών ΕΦΚ στα προϊόντα καπνού μετριάζει την έξαρση του λαθρεμπορίου τσιγάρων

Αν συνυπολογιστεί η απώλεια φόρων και εισφορών, λόγω μείωσης της οικονομικής δραστηριότητας και αύξησης της ανεργίας, το τελικό δημοσιονομικό αποτέλεσμα επιδεινώνεται

Εκτίμηση μεταβολής εσόδων από ΕΦΚ και ΦΠΑ στα προϊόντα καπνού (Σενάριο αύξησης έναντι καμίας αλλαγής στους φόρους)

Εκτίμηση μεταβολής εσόδων από ΕΦΚ και ΦΠΑ στα προϊόντα καπνού (Σενάριο σταδιακής αύξησης έναντι καμίας αλλαγής στους φόρους)

Επιπτώσεις από την αύξηση των συντελεστών ΕΦΚ στα προϊόντα καπνού και πετρελαιοίου

Συμπεράσματα Ι

Πετρελαιοειδή

- **Υστέρηση εσόδων** από το στόχο
  - Μεγαλύτερη υστέρηση αν ληφθούν υπόψη οι επιπτώσεις στην οικονομία
- **Παράγοντες κινδύνου** για τα έσοδα:
  - Αύξηση παράνομων πρακτικών [λαθρεμπόριο, νοθεία]
  - Χαμηλότερη ανάπτυξη
  - Αναστροφή της τάσης των διεθνών τιμών
- **Προτάσεις:**
  - Εφαρμογή μέτρων περιορισμού των παράνομων πρακτικών [λαθρεμπόριο, νοθεία καυσίμων]
  - Διευκόλυνση της ρευστότητας των επιχειρήσεων του κλάδου [τρόπος καταβολής ΕΦΚ]
  - Μείωση των συντελεστών ΕΦΚ σε περίπτωση μεγάλης ανόδου των διεθνών τιμών

Προϊόντα καπνού

- **Υστέρηση εσόδων** από το στόχο
  - Συνολικά αρνητική επίπτωση στα έσοδα αν συνυπολογιστούν οι απώλειες εσόδων από φόρους και εισφορές κοινωνικής ασφάλισης από τις σχετιζόμενες οικονομικές δραστηριότητες
- Το **παράνομο εμπόριο** καθιστά επισφαλή τη δυνατότητα άντλησης πρόσθετων εσόδων μετά από αύξηση των φορολογικών συντελεστών
- Η **σταδιακή αύξηση** των συντελεστών ΕΦΚ στα προϊόντα καπνού έχει καλύτερο δημοσιονομικό αποτέλεσμα και ηπιότερες επιπτώσεις στην αγορά και στην οικονομία

Συμπεράσματα II

1

Βελτίωση διαδικασιών στη
διαμόρφωση και εφαρμογή
της φορολογικής πολιτικής

- Προγραμματισμός φορολογικού πλαισίου
- «Προστασία» φορολογικής βάσης
- Προσδιορισμός ρεαλιστικών εισπρακτικών στόχων / Ευρύτερες επιπτώσεις
- Ανάλυση κινδύνων
- Παρακολούθηση αγορών προϊόντων με ΕΦΚ
- Ανατροφοδότηση (Διορθωτικές κινήσεις)

2

Φορολογικοί
συντελεστές

- Ύψος συντελεστών ΕΦΚ που δεν θα επηρεάζει δυσανάλογα την αγορά
- Σταδιακή προσαρμογή συντελεστών ΕΦΚ για εξομάλυνση διακυμάνσεων στις αγορές προϊόντων

Σας ευχαριστώ
maniatis@iobe.gr